

نگاهی به قانون تجارت الکترونیکی

مقدمه

آنچه در این عصر بیشتر به چشم می‌آید پیشرفت علم و تکنولوژی است. انسان در رشته‌های مختلف علوم تجربی گامی بلندی به پیش برداشته است و به خود می‌بالد در این میان مباحث مربوط به کامپیوتر جایگاه خاص خود را دارد اختراع کامپیوتر و ترقی در آن انسان را به جایی رساند که در یک قرن بیشتر تصور آن هم مشکل بود. ایجاد شبکه جهانی اینترنت که در نتیجه پیشرفت انسان در علوم کامپیوتری، ارتباط و مخابراتی است، همه را انگشت به دهان نمود. در این دنیای مجازی (اینترنت) ارتباطات بطور چشمگیری گسترش یافت. گروه‌های مختلف فرصت معرفی خود را یافتند، افکار گوناگون به جهانیان شناسانده شده، اخبار به سرعت به اقصی نقاط عالم مخابره شد. در این میان تجار و بازرگان نیز فرصت یافتند تا با این تکنولوژی، به بازار خود رونق بخشند، کالاهای خود را معرفی کنند و از اجناس دیگران نیز با خبر گردند. مصرف کنندگان نیز می‌توانستند مایحتاج خود را در این بازار سراسری بیابند و آنرا خریداری کنند. در این بین برخی مشکلات نیز خود به خود سر بر می‌آورد. از طرفی پرداخت وجه مشکل بود و از طرفی برخی از افراد سودجو متقلبانه وارد عمل می‌شدند. از سویی اعتبار این معاملات زیر سؤال بود و در موارد پدید آمدن اختلاف حل آن با قواعد حقوقی موجود مشکل بود. چرا که فضای انعقاد این معاملات با آنچه این قواعد برای آن تدوین شده بود، متفاوت بود و امکان اجرای آنها در این موارد وجود نداشت. لذا این بود که تدوین قوانین متناسب و جوابگو به روابط جدید لازم گردید و نظامی حقوقی مختلف به این مهم پرداختند. ولی به علت جهانی بودن این شبکه و محصور نبودن معاملات به کشوری خاص، ضرورت تدوین قوانین مشترک نیز نمودار بود. به همین سبب قواعد آنسیترالی (Uncitral) در این زمینه طراحی شد تا لافل راهنمای کشورها در تدوین قوانین متناسب باشد. قانون گذار ایران نیز با توجه به این قواعد پس از گفتگوی بسیار بالاخره توانست در ۱۷/۱۰/۸۲ قانون تجارت الکترونیکی را تصویب کند. به نظر می‌آید که این قانون علی‌رغم نوآوری‌ها و نکات جالب توجهی که داراست در جامعه حقوقی مهجور مانده و کمتر کسی به آن پرداخته است لذا نگارنده بر آن شد تا برای آشنایی مخاطبین این نوشتار، قانون مذکور را به طور اجمالی و گذرا مورد بررسی قرار دهد تا مقدمه‌ای بر آشنایی بیشتر آنها با این مقوله و راهیابی آنها به این عرصه مهم و فراگیر فراهم آمده باشد. قابل ذکر است که قصد تحلیل محتوایی قانون مذکور در این نوشتار وجود نداشته و تنها به باز خوانی و آشنایی با ظواهر قانون تجارت الکترونیکی اکتفا می‌شود.

سید محمد هادی راجی
دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق عمومی
دانشگاه امام صادق علیه‌السلام
raji@isu.ac.ir

۱- کلیات

این قانون که پس از چندین بار رفت و برگشت میان مجلس شورای اسلامی و شورای نگهبان در ۱۷/۱۰/۸۲ در مجلس اسلامی تصویب و یک هفته پس از آن (۲۴/۱۰/۸۲) توسط شورای نگهبان مورد تأیید قرار گرفت در روزنامه رسمی ۱۱/۱۱/۸۲ منتشر شد.

قانون تجارت الکترونیکی که در ۶ باب و ۸۱ ماده تنظیم شد. در باب اول به مقررات عمومی پرداخته است و ماده اول خود را «مجموعه اصول و قواعدی می‌داند که برای مبادله آسان و ایمن اطلاعات در واسطه‌های الکترونیکی و با استفاده از سیستم‌های ارتباطی. جدید به کار می‌رود. از آنجا که اصطلاحات مختلفی که در این قانون بکار رفته برای بسیاری از افراد ناآنوس است و نیز برای اجرای بهتر قانون باید آنها را دقیق تر شناخت، قانون گذار در ادامه ۲۰ اصطلاح را تعریف نموده است. داده پیام، اصل ساز، مخاطب، و امضای الکترونیکی از آن جمله‌اند. نکته جالب توجه در این قسمت آوردن معادل انگلیسی اصطلاحات تعریف شده در مقابل آنهاست «هر نمادی از واقعه، اطلاعات یا مفهوم را که با وسایل الکترونیکی، نوری و فناوری‌های جدید اطلاعات تولید، ارسال، دریافت، ذخیره، یا پردازش می‌شود» در تعریف «داده پیام»

چکیده:

یکی از مباحث مهم حقوقی در روزگار ما، بررسی جایگاه حقوقی معاملات الکترونیکی است. در این مورد قانون تجارت الکترونیکی در تاریخ ۱۷/۱۰/۱۳۸۲ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید که در این نوشتار به بازخوانی آن پرداخته شده است.

واژگان کلیدی:

داده پیام، قانون تجارت الکترونیکی، اصل ساز، مخاطب، مبادلات الکترونیکی، عقد از راه دور

می توان گفت که قانون گذار برای داده پیام و امضای الکترونیکی مطمئن، اعتباری همچون اسناد رسمی قائل است که تنها می توان نسبت به آنها ادعای جعل کرد و نه اینکه در آنها انکار و تردید نمود

آورده شده است. (ماده ۲ بند الف) «اصل ساز»، تولید کننده یا ارسال کننده داده پیام است (بند ب) و «مخاطب» شخصی است که اصل ساز قصد دارد وی داده پیام را دریافت کند. (بند ج) این قانون داده پیام را در حکم نوشته می داند مگر در «اسناد مالکیت اموال غیر منقول»، «فروش مواد دارویی به مصرف کنندگان نهایی» «اعلام، اخطار هشدار و یا عبارت های مشابهی که دستور خاصی برای استفاده کالا صادر می کند و یا از بکارگیری روش های خاصی به صورت فعل یا ترک فعل منع می کند» (ماده ۶) مبحث دوم از این باب در مورد احکام داده پیام بحث می کند.

۲- امضای الکترونیکی

قانون گذار در این قانون گام بسیار مهم

دیگری نیز برداشته است و آن پذیرش امضای الکترونیکی «است که عبارت از هر نوع علامت منضم شده یا به نحو منطقی متصل شده به داده پیام است که برای شناسایی امضا کننده داده پیام مورد استفاده قرار می گیرد». (ماده ۲ بند ی) امضای الکترونیکی در صورتی که دارای شرایط زیر باشد، «امضای الکترونیکی مطمئن» نام می گیرد:

الف) نسبت به امضاء کننده منحصر به فرد باشد، ب) هویت امضاء کننده داده پیام را معلوم نماید، ج) به وسیله امضاء کننده و یا تحت اراده انحصاری وی صادر شده باشد، د) به نحوی به

یک داده پیام متصل شود که هر تغییری در آن داده پیام قابل تشخیص و کشف باشد. (ماده ۱۰) امضای الکترونیکی و داده پیامی که مطمئن باشد می تواند در ادله اثبات دعوی بکار آید. (ماده ۱۲) و انکار و تردید در آنها مسموع نیست و تنها می توان ادعای جعلیت به آنها داشت و یا ثابت نمود که به جهتی از جهات قانونی از اعتبار افتاده است. (ماده ۱۵) پس می توان گفت که قانون گذار برای داده پیام و امضای الکترونیکی مطمئن، اعتباری همچون اسناد رسمی قائل است که تنها می توان نسبت به آنها ادعای جعل کرد و نه اینکه در آنها انکار و تردید نمود. در همین راستا قانون تجارت الکترونیکی دفاتری را به نام «دفاتر صدور گواهی الکترونیکی» پیش بینی نمود است که خدماتی شامل تولید، صدور، ذخیره، ارسال و تأیید، ابطال و به روز نگهداری گواهی های اصالت (امضای الکترونیکی) را ارائه نماید (ماده ۳۱) تنظیم آئین نامه و ضوابط نظام تأسیس و شرح وظایف این دفاتر به سازمان مدیریت و برنامه ریزی و چند وزارتخانه، سپرده شده است (ماده ۲۳) که نگارنده در کاوش خود اثری نیافت که مؤید تنظیم چنین آئین نامه ای باشد.

۳- عقد از راه دور

«عقد از راه دور» یکی دیگر از اصطلاحاتی است که در این قانون تعریف شده است: «ایجاب و قبول راجع به کالاها و خدمات بین تأمین کننده (شخصی که بنا به اهلیت تجاری، صنفی یا حرفه ای فعالیت می کند (ماده ۲ بند ۴) و مصرف کننده (شخصی که به منظوری جز تجارت یا شغل حرفه ای فعالیت می کند (ماده ۲ بند س) با استفاده از وسائل ارتباط از راه دور (هر نوع وسیله ای که بدون حضور فیزیکی همزمان تأمین کننده و مصرف کننده جهت فروش کالا و خدمات استفاده می شود (ماده ۲ بند ف) است». (ماده ۲ بند ص) در این عقد یکی از مسائل مهم، مبادله داده پیامها است. در مبادله داده پیامها نیز اولین نکته انتساب داده پیام است. طبق این قانون اگر داده پیام توسط اصل ساز یا به وسیله شخصی ارسال شده باشد که از جانب اصل ساز مجاز به این کار بوده است یا به وسیله سیستم اطلاعاتی (سیستمی برای تولید، ارسال، دریافت، ذخیره یا پردازش اطلاعات است (ماده ۲ بند ز) برنامه ریزی شده یا تصدی خود کار از جانب اصل ساز ارسال شود به اصل ساز منسوب خواهد بود (ماده ۱۸) حال در صورتی که یکی از شروط دوگانه زیر موجود باشد مخاطب می تواند داده پیام را ارسال شده تلقی نماید: الف) قبلاً به وسیله اصل ساز روشی معرفی و یا توافق شده باشد که معلوم کند آن داده پیام همان است که اصل ساز ارسال کرده است. ب) داده پیام دریافت شده توسط مخاطب، از اقدامات شخصی ناشی شده

که رابطه اش با اصل ساز یا نمایندگان وی باعث شده تا شخص مذکور به روش مورد استفاده اصل ساز دسترسی یافته و داده پیام را به مثابه داده پیام خود بشناسد. (ماده ۱۹) قانون مورد بحث تصدیق دریافت داده پیام از سوی مخاطب را لازم نداشته است مگر قبلاً توافق شده باشد که این کار انجام شود در این صورت ممکن است شکل و نحوه تصدیق دریافت نیز مشخص شده باشد و اگر این چنین نباشد، «هر نوع ارتباط خودکار یا مکاتبه یا اتخاذ هر نوع تدبیر مناسب از سوی مخاطب که اصل ساز را به نحو معقول از دریافت داده پیام مطمئن کند، تصدیق دریافت داده پیام محسوب می گردد». (ماده ۲۲)

از مسائل مهم در عقود از راه دور زمان و مکان انعقاد عقد است. در این مورد قانون مدنی ساکت است و در دکتین نیز نظرات مختلفی مطرح است. زمان اعلام، ارسال، اطلاع و وصول قبول چهار نظریه مطرح در این مورد است. این مهم در قانون تجارت الکترونیکی نیز مسکوت مانده و به قواعد عمومی ارجاع شده است: «آثار حقوقی پس از انتساب، دریافت تصدیق و زمان و مکان ارسال و دریافت داده پیام... همچنین محتوی داده پیام تابع قواعد عمومی است (ماده ۳۰) آنچه در این قانون مورد توجه قرار گرفته است تنها زمان و مکان ارسال و دریافت داده پیام است. زمان ارسال داده پیام زمانی است که داده پیام به یک سیستم اطلاعاتی خارج از کنترل اصل ساز یا قائم مقام وی وارد شود. (ماده ۲۶) مکان ارسال نیز محل تجاری یا کاری اصل ساز است (ماده ۲۹) قانون مذکور زمان دریافت را این گونه تعیین کرده است که «اگر سیستم اطلاعاتی مخاطب برای دریافت داده پیام معین شده باشد دریافت زمانی محقق می شود که داده پیام به سیستم اطلاعاتی معین شده وارد شود یا اگر داده پیام به سیستم اطلاعاتی مخاطب غیر از سیستمی که منحصر برای این کار معین شده وارد شود داده پیام باز یافت شود» و در صورتی که مخاطب یک سیستم اطلاعاتی برای دریافت معین نکرده باشد دریافت زمانی محقق می شود که داده پیام وارد سیستم اطلاعاتی مخاطب شود (ماده ۲۷)

ضمن اینکه محل تجاری یا کاری مخاطب محل دریافت داده پیام تلقی می شود. (ماده ۲۹) باب اول این قانون با تعیین تکلیف پیرامون زمان و مکان ارسال و دریافت داده پیام پایان می رسد. باب دوم نیز که در مورد دفاتر خدمات صدور گواهی الکترونیکی است و تنها شامل دو ماده است، در ضمن مباحث گذشته، از نظر گذشت.

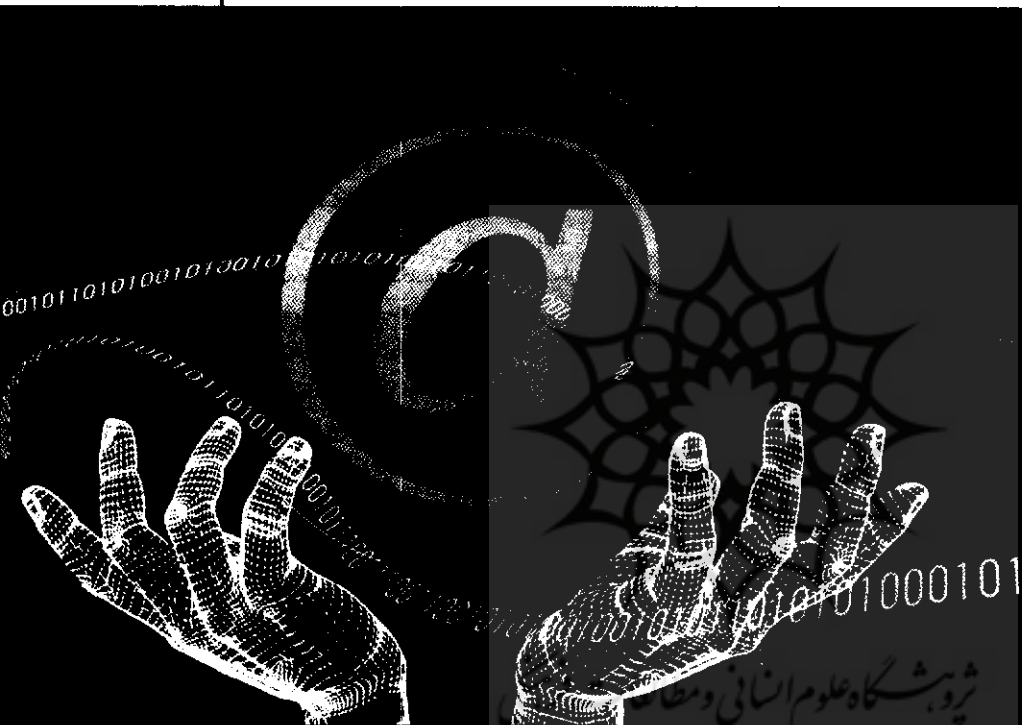
۴- حمایت های انحصاری

از آنجا که تجارت الکترونیکی بستری جدید برای مبادله کالا و خدمات است، احکام و

توافق افراد نمی‌تواند مقررات پیرامون حمایت از مصرف کننده را محدود نماید لذا قانون شروط قراردادی را در این مورد به رسمیت نشناخته است.

قانون تجارت الکترونیکی در ادامه «قواعد تبلیغ» را نیز مورد اشاره قرار داده است: ممنوعیت فعل یا ترک فعلی که سبب مشتبه شدن و یا فریب مخاطب از حیث کمیت و کیفیت شود. (ماده ۵۰)، ممنوعیت تبلیغی که سلامتی افراد را به خطر می‌اندازد (ماده ۵۱)، لزوم تبلیغ کالا و خدمات بطور دقیق، صریح و روشن (ماده ۵۲)، لزوم روشن و صریح بودن هویت شخص یا بنگاهی که تبلیغات به نفع اوست (ماده ۵۳)

در مبادله داده پیام‌ها اولین نکته انتساب داده پیام است

در این قانون، ذخیره، پردازش و یا توزیع داده پیام‌های شخصی مبین ریشه‌های قومی یا نژادی، دیدگاه‌های عقیدتی، مذهبی، خصوصیات اخلاقی و داده پیام‌های راجع به وضعیت جسمانی، روانی و یا جنسی اشخاص بدون رضایت صریح آنها به هر عنوان غیر قانونی دانسته شده است.

نمونه‌ای از این قواعد است. **۵- حمایت از داده پیام‌های شخصی** علی‌رغم اینکه عنوان این قانون، قانون تجارت الکترونیکی است و قاعدتاً باید تنها به موضوعات پیرامون تجارت الکترونیکی پرداخته شود ولی فصلی نیز به حمایت از داده پیام‌های شخصی مربوط شده است. داده پیام شخصی به معنی «داده پیام‌های مربوط به یک شخص حقیقی مشخص و معین است». (ماده ۲ بند د) در این قانون، ذخیره، پردازش و یا توزیع داده پیام‌های شخصی مبین ریشه‌های قومی یا نژادی، دیدگاه‌های عقیدتی، مذهبی، خصوصیات اخلاقی و داده پیام‌های راجع به وضعیت جسمانی، روانی و یا جنسی اشخاص بدون رضایت صریح آنها به هر عنوان غیر قانونی دانسته شده است. (ماده ۵۸) به نظر می‌رسد آوردن این فصل در قانون تجارت الکترونیکی بخاطر امکان تجارت با این

آنها توسط نوسانات بازار مالی تعیین می‌شود و خارج از اختیارات تأمین کننده است (سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولیدکنندگان موظف است فهرستی از مصادیق این کالاها و خدمات را تهیه و ضمن نگهداری اطلاعات به صورت روز آمد از طریق شبکه جامع اطلاعات رسانی بازرگانی کشور و پایگاه اطلاع رسانی سازمان یاد شده و روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران به آگاهی عموم برساند تبصره ماده ۱ آئین نامه) کالاهای ساخته شده با مشخصات مصرف کننده که به طور واضح جنبه شخصی دارند یا اینکه به دلیل طبیعت آنها نمی‌توانند باز پس داده شوند و یا اینکه به سرعت قابلیت فساد یا خرابی دارند.

حمایت‌های خاص قانونی را می‌طلبند. قانونگذار نیز به این مهم توجه نموده و در باب سوم قانون تجارت الکترونیکی مباحثی را پیرامون «حمایت از مصرف کننده» و «قواعد تبلیغ» متعرض شده است. در این راستا ارائه حداقل اطلاعات لازم به مصرف کننده ضروری دانسته شده است. این اطلاعات شامل موارد زیر است: الف) مشخصات فنی و ویژگی‌های کاربردی کالا یا خدمات ب) هویت تأمین کننده با نام تجاری که تحت آن نام به فعالیت مشغول می‌باشد و نشانی وی ج) آدرس پست الکترونیکی، شماره تلفن و یا هر روشی که مشتری در صورت نیاز بایستی از آن طریق با فروشنده ارتباط برقرار کند. د) کلیه هزینه‌هایی که برای خرید کالا بر عهده مشتری خواهد بود (از جمله قیمت کالا و یا خدمات، میزان مالیات، هزینه حمل، هزینه تماس) ه) مدت زمانی که پیشنهاد ارائه شده معتبر می‌باشد. و) شرایط و فرایند عقد از جمله ترتیب و نحوه پرداخت، تحویل و یا اجرا، فسخ، ارجاع، خدمات پس از فروش. (ماده ۲۳) به علاوه تأمین کننده باید به طور جداگانه ضمن تأیید اطلاعات مقدماتی، اطلاعات دیگری را نیز ارسال کند که شامل آدرس محل تجاری یا کاری او برای شکایت احتمالی، اطلاعات راجع به ضمانت و پشتیبانی پس از فروش و شرایط فسخ معامله می‌شود. (ماده ۳۴) یکی از حمایت‌های مهم این قانون از مصرف کننده، در نظر گرفتن حق فسخ برای اوست. این حق فسخ که در چارچوب مقررات قانون مدنی در قواعد عمومی قراردادهای نمی‌گنجد، در این قانون به «عنوان حق انصراف» آمده است. در هر معامله از راه دور مصرف کننده باید حداقل هفت روز کاری وقت برای انصراف (حق انصراف) از قبول خود بدون تحمل جریمه و یا ارائه دلیل داشته باشد. تنها هزینه‌های تحمیلی بر مصرف کننده هزینه بازپس فرستادن کالا خواهد بود (ماده ۲۳) آغاز این مهلت، پس از ارائه اطلاعات لازم توسط تأمین کننده و پس از تسلیم کالا به مصرف کننده و در صورت فروش خدمات از روز انعقاد خواهد بود. (ماده ۳۸ بند الف) در صورتی که مصرف کننده از این حق خود استفاده کند، تأمین کننده باید بدون مطالبه هیچ گونه وجهی عین مبلغ دریافتی را در اسرع وقت به مصرف کننده مسترد نماید. (ماده ۳۸ بند ج) البته این حق دارای استثنائاتی نیز می‌باشد که توسط آئین‌نامه‌ای از هیأت وزیران مشخص شده است این موارد بدین شرح‌اند: الف) در مورد خدمات، در صورتی که با توافق مصرف کننده ارائه آن قبل از پایان هفت روز کاری شروع شده باشد ب) ارائه خدمات برای تحویل مواد غذایی یا سایر کالاهایی که مورد مصرف روزانه دارند ج) کالا یا خدماتی که قیمت

نوارهای صوتی و تصویری و نرم افزارهای رایانه‌ای بسته بندی شده که به وسیله مصرف کننده باز شده باشند و کارتهای اشتراک رمزار اینترنتی که بسته‌بندی و رمز آن باز شده باشد. (و) روزنامه نشریه و مجلات مطابق تعریف قانون مطبوعات (ماده ۱ آئین نامه) حمایت‌هایی که ذکر شد، طبق این قانون در برخی از موارد اجرا نمی‌شود: الف) خدمات مربوط به سرمایه‌گذاری خدمات بیمه‌ای و خدمات سایر مؤسسات مالی و اعتباری (ماده ۲ آئین‌نامه) ب) معاملات راجع به فروش اموال غیر منقول یا حقوق مالکیت ناشی از آن. وال غیر منقول به جز اجاره. ج) خرید از ماشین‌های فروش مستقیم کالا و خدمات. د) معاملاتی که با استفاده از تلفن همگانی انجام می‌شود (علت استثنای این مورد بر نگارنده معلوم نیست). ه) معاملات راجع به حراجی‌ها. (ماده ۴۲) در غیر از موارد استثنای شده

کلاه

یکی از حمایت‌های مهم این قانون از مصرف‌کننده، در نظر گرفتن حق فسخ برای اوست. این حق فسخ که در چارچوب مقررات قانون مدنی در قواعد عمومی قرار داده نمی‌گنجد، در این قانون به عنوان «حق انصراف» آمده است.

داده پیام‌هاست.

۶- حمایت از حقوق مؤلف، اسرار و علائم تجاری

قانون مورد بحث در راستای حمایت از حقوق مؤلف در بستر مبادلات الکترونیک مقرر می‌دارد: «حق تکثیر، اجراء و توزیع (عرضه و نشر) آثار تحت حمایت قانون حمایت حقوق مؤلفان مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ و قانون ترجمه و تکثیر کتب و نشریات و آثار صوتی مصوب ۱۳۵۲/۹/۲۶ و قانون حمایت از حقوق پدید آورندگان نرم افزارهای رایانه‌ای مصوب ۱۳۷۹/۱۰/۴ به صورت داده پیام منحصرأ در اختیار مؤلف است. کلیه آثار و تألیفاتی که در قالب داده پیام می‌باشند از جمله اطلاعات نرم افزارها و برنامه‌های رایانه‌ای، ابزارها و روش‌های رایانه‌ای و پایگاه‌های داده و همچنین حمایت از حقوق مالکیت‌های فکری در بستر مبادلات الکترونیکی شامل حق اختراع، حق طراحی، حق مؤلف، حقوق مربوط با حق مؤلف، حمایت از پایگاه‌های داده، حمایت از نقشه مدارهای یکپارچه قطعات الکترونیکی و حمایت از اسرار تجاری، مشمول قوانین مذکور در این ماده و قانون ثبت علائم و اختراعات مصوب ۱/۴/۱۳۱۰ و آئین نامه اصلاحی اجرای قانون ثبت علائم تجاری و اختراعات مصوب ۱۳۳۷/۴/۱۴ خواهد بود. منوط بر آن که امور مذکور در آن دو قانون، موافق مصوبات مجلس شورای اسلامی باشد. (ماده ۶۲) این حقوق علاوه بر مؤلف، هنرمندان مجری آثار تولیدکنندگان صفحات

صوتی و تصویری و سازمان‌ها و مؤسسات ضبط و پخش را نیز در بر می‌گیرد. (تبصره ۱ ماده ۲۶) نقض این حقوق باعث می‌شود فرد ناقض به مجازات سه

ماه تا یک سال حبس و جزای نقدی به میزان پنجاه میلیون ریال محکوم شود. (ماده ۴۷) «اسرار تجاری الکترونیکی داده پیامی است که شامل اطلاعات، فرمول‌ها، الگو، نرم افزارها و برنامه‌ها، ابزارها و روش‌ها، تکنیک‌ها فرایندها، تألیفات منتشر نشده، روش‌های انجام تجارت و داد و ستد، فنون، نقشه‌ها و فرآوردها، اطلاعات مالی، فهرست مشتریان، طرح‌های تجاری و امثال اینهاست، که به طور مستقل دارای ارزش اقتصادی بوده و در دسترس عموم قرار ندارند و تلاش‌های متعددهای برای حفظ و حراست از آنها انجام شده است». (ماده ۵۶) قانون تجارت الکترونیکی، تحصیل غیر قانونی اسرار تجاری و اقتصادی بنگاه‌ها و مؤسسات برای خود و یا افشای آن برای اشخاص ثالث در محیط الکترونیکی را جرم محسوب نموده و مجازات حبس از شش ماه تا دو سال و نیم و جزای نقدی معادل پنجاه میلیون ریال را برای مرتکبین در نظر گرفته است. (ماده ۶۴ و ۷۵)

این قانون از علائم تجاری نیز حمایت نموده و استفاده از علائم تجاری به صورت نام دامنه (Domain name) و یا هر نوع نمایش بر خط (noline) علائم تجاری که موجب فریب یا مشتبه شدن طرف به اصالت کالا و خدمات شود را ممنوع نموده و یک تا سه سال حبس و بیست میلیون ریال تا یکصد میلیون ریال جزای نقدی و به عنوان مجازات مقرر نموده است. (ماده ۶۷)

علاوه بر

حمایت‌ها فوق و مجازات‌هایی که برای ناقضین آنها در نظر گرفته شده است، جرائم و مجازات‌های دیگری نیز در قانون تجارت الکترونیکی پیش بینی شده است. از جمله برای نقض تعهداتی که برای حمایت از مصرف‌کننده برای تأمین‌کننده لازم شمرده شده است، جزای نقدی ده میلیون تا پنجاه میلیون ریال (ماده ۶۹) برای نقض قواعد تبلیغ و نیز برای تأمین‌کننده‌ای که از ابتدا عدم امکان ایفای تعهد خود را می‌دانسته از بیست میلیون تا یکصد میلیون ریال (ماده ۷۰) و در قبال نقض حمایت از داده پیام شخصی یک تا سه سال حبس در نظر گرفته شده است. (ماده ۷۱) کلاهبرداری کامپیوتری و جعل کامپیوتری نیز دو جرم دیگر است که در این قانون تعریف شده و برای مرتکبین آنان مجازات تعیین شده است. قانون تجارت الکترونیکی در مورد جعل کامپیوتری مقرر داشته است: «هر کسی در بستر مبادلات الکترونیکی از طریق ورود، تغییر، محو و توقف داده پیام و مداخله در پردازش داده پیام و سیستم رایانه‌ای و یا استفاده از وسایل کاربردی سیستم‌های رمزنگاری تولید امضاء - مثل کلید اختصاصی - بدون مجوز امضاء کننده و یا تولید امضاء فاقد سابقه ثبت در فهرست و دفاتر اسناد الکترونیکی و یا عدم انطباق آن وسایل با نام دارنده در فرصت مزبور و اخذ گواهی معمول و نظایر آن اقدام به جعل داده پیام‌های دارای ارزش مالی و اثباتی نماید تا با ارائه آن به مراجع اداری، قضایی، مالی و غیره به عنوان داده پیام‌های معتبر استفاده نماید جاعل محسوب و به مجازات

حیس از یک تا سه سال و پرداخت جزای نقدی به میزان پنجاه میلیون ریال محکوم می‌شود. (ماده ۶۸) و در مورد کلاهبرداری کامپیوتری نیز در این قانون چنین آمده است. «هر کس در بستر معادلات الکترونیکی با سوء استفاده و

المللی جزایی مرتبط با بستر مبادلات الکترونیکی به موجب قواعد عمومی است. (ماده ۷۷) این جرائم و مجازات آن در باب چهارم قانون پیش بینی شده است و در باب پنجم که جبران خسارت نام دارد و در برگزیده یک ماده است

داده پیام‌های تحت مسئولیت خود را به طریقی نگهداری نموده و پشتوانه تهیه نمایند که در صورت بروز هر گونه خطری برای یک نسخه، نسخه دیگر مصون بماند (ماده ۸۱)

یا استفاده غیر مجاز از داده پیام‌ها، برنامه‌ها و سیستم‌های رایانه‌ای و وسایل ارتباط از راه دور و ارتکاب افعالی نظیر ورود و محو و توقف داده پیام، مداخله در برنامه یا سیستم رایانه‌ای و غیره دیگران را بفریید و یا سبب گمراهی سیستم‌های پردازش خودکار و نظایر آن شده و از این طریق برای خود و یا دیگری وجوه، اموال و یا امتیازات مالی تحصیل کند و اموال دیگران را ببرد مجرم محسوب و علاوه بر رد مال به صاحبان اموال به حیس از یک تا سه سال، پرداخت جزای نقدی معادل مال مأخوذه محکوم می‌شود. (ماده ۶۷) لازم به ذکر است که شروع به این دو جرم نیز در قانون جرم محسوب شده و حداقل مجازات جرم اصلی برای آن در نظر گرفته شده است (تبصره مواد ۶۷-۶۸) شیوه رسیدگی به جرایم و صلاحیت دادگاه‌ها و روش‌های همکاری بین

مقرر شده است که «هرگاه در بستر مبادلات الکترونیکی در اثر نقص و یا ضعف سیستم مؤسسات خصوصی و دولتی بجز در نتیجه قطع فیزیکی ارتباط الکترونیکی، خسارتی به افراد وارد شود مؤسسات مزبور مسئول جبران خسارت وارده می‌باشند. مگر اینکه خسارت وارده ناشی از فعل شخصی افراد باشد که در این صورت جبران خسارت بر عهده این اشخاص خواهد بود. (ماده ۸۷) این ماده را می‌توان تأکیدی بر قواعد عمومی جبران خسارت دانست.

باب ششم و آخر قانون مذکور نیز وظیفه تهیه آئین نامه‌های قانون را به تناسب به وزارتخانه‌ها و سازمان‌های خاص مرتبط سپرده است (ماده ۷۹) و در ماده آخر نیز اصل سازان، مخاطبین، بایگانان، مصرف کنندگان و کلیه کسانی را که داده پیام در اختیار دارند موظف نموده که

کتاب